

MUIZENWEEKEND

midden en zuidwest Drenthe

Verslag van een veldwerkgroepkamp
10-12 september 2010

Rapportnummer 2011.1
Januari 2011
Uitgave van de Zoogdierverseniging -
Veldwerkgroep en Zoogdieratlas Drenthe

MUIZENWEEKEND

midden en zuidwest Drenthe

Verslag van een veldwerkgroepkamp
midden en zuidwest Drenthe
10-12 september 2010

Auteur: Rolf van Leeningen

Foto's: Hugo Hemelrijk
Rolf van Leeningen
Jessica Marchal

Uitgave van de Zoogdierverseniging - Veldwerkgroep en Zoogdieratlas Drenthe
Rapportnummer 2011.1
Nijmegen, januari 2011
ISBN 978-90-79924-23-3

Inhoudsopgave

1	INLEIDING.....	7
2	METHODE EN LOCATIEBESCHRIJVING.....	8
	2.1 METHODE.....	8
	2.2 LOCATIEBESCHRIJVING.....	8
3	RESULTATEN.....	11
	3.1 MUIZEN.....	11
	3.2 OVERIGE ZOOGDIERWAARNEMINGEN.....	12
4	CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN.....	13
5	DANKWOORD.....	14
	BIJLAGE 1 - FOTO'S VANGLOCATIES.....	15

1 INLEIDING

In het weekend van 10-12 september 2010 organiseerde de Zoogdieratlas Drenthe i.s.m. de Veldwerkgroep van de Zoogdierverseniging een muizen inventarisatieweekend in midden en zuidwest Drenthe. Doel van het weekend was om gebieden in Drenthe met weinig of geen muizenwaarnemingen in te vullen met waarnemingen. Speciaal werd er gezocht naar de waterspitsmuis. Er werd zowel geïnventarieerd in landelijk gebied als in natuurgebieden. De natuurgebieden waarin is geïnventarieerd zijn in eigendom van Staatsbosbeheer en Stichting Het Drentse Landschap.

Vanaf vrijdagmiddag t/m zaterdagmorgen was Lydia Tuinman namens RTV-Drenthe aanwezig om een gedeelte van het kamp vast te leggen op film. Op 15 september is deze reportage uitgezonden op RTV-Drenthe.

Gedurende het weekend is er overnacht op camping Meisterhof in Lheebroek, gelegen tussen Beilen en Dwingeloo.

Foto 1, vallencontrole. Foto Hugo Hemelrijk

Foto 2, Landgoed Vossenbergh. Foto Jessica Marchal

2 METHODE EN LOCATIEBESCHRIJVING

2.1 METHODE

Op een zevental locaties in midden en zuidwest Drenthe werden in totaal 250 vallen uitgezet. Locatie vier en zeven omvatten twee deellocaties. De vallen waren van het type Longworth livetraps. Deze vallen werden vrijdagmorgen en -middag geplaatst en direct op scherp gezet. Als aas werd gebruik gemaakt van meelwormen, appel en een knaagvoermengsel. Daarnaast zijn alle vallen gevuld met hooi. De vallen zijn meestal geplaatst in of langs vochtige gedeeltes of wateren. De vallen werden 3 keer per etmaal gecontroleerd: Om 07.00 uur, 15.00 uur en 23.00 uur. De groep deelnemers werd voor elke ronde in drie groepjes verdeeld waarna elke groepje een aantal locaties bezocht.

2.2 LOCATIEBESCHRIJVING

De 250 vallen werden uitgezet over een zevental locaties, verdeeld over 19 raaien. Hieronder zal per locatie een kleine gebiedsbeschrijving gegeven worden. Voor de locaties zie kaart 1 t/m 4. In bijlage 1 is van elk gebied een foto weergegeven.

Locatie 1: Wapserveen

Een gebied bestaande uit vochtig riet en hooiland met enkele petgaten en sloten. Raaien stonden opgesteld in rietvegetaties, langs ruigtes en slootjes. Er zijn kansrijke delen voor waterspitsmuis aanwezig.
80 vallen. 5 vangmomenten.

Locatie 2: Ruiner Aa nabij Anholt

Een gekanaliseerde beek omgeven door agrarisch weiland met aan de vangkant een dijkje. Onderaan de dijk langs de beek is een wat ruigere vegetatie aanwezig.
10 vallen. 3 vangmomenten

Locatie 3: Ruiner Aa nabij Kraloo

Komt grotendeels overeen met locatie 3 alleen is er geen dijkje aanwezig maar grenst het direct aan agrarisch weiland.
10 vallen. 3 vangmomenten

Locatie 4, Dwingelerstroom

4a: Dwingelerstroom noordzijde

Een vochtige verruigde vegetatie met vooral lang gras.
10 vallen. 5 vangmomenten

4b: Dwingelerstroom zuidzijde

Een smalle band met ruigere vegetatie langs de brede Dwingelerstroom. Agrarisch weiland direct naastliggend.
10 vallen. 5 vangmomenten

Locatie 5: Camping Meisterhof Lheebroek

Een boswal langs de camping.
10 vallen. > 5 vangmomenten

Locatie 6: Blinkert

Vochtig grasland langs het Oude Diep met natte slenken.
20 vallen. 5 vangmomenten

Locatie 7: Landgoed Vossenberg

7a: Landgoed Vossenberg, vochtig grasland en langs het Oude Diep

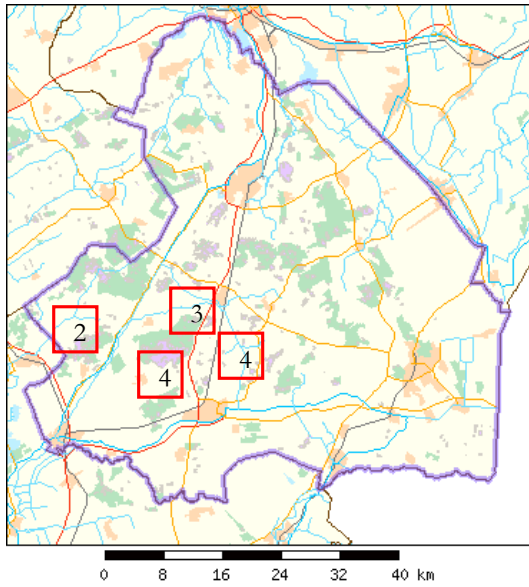
Vochtige graslanden, ruigtes en (wilg) struweel langs het (herstelde) Oude Diep

80 vallen. 5 vangmomenten

7b: Landgoed Vossenberg, langs het Linthorst-Homankanaal

Een ruigere vegetatie langs het kanaal, tegen een talud.

80 vallen. 5 vangmomenten

Kaart 1, overzicht vangplaatsen. Nummers geven de desbetreffende kaartnummers van de kaarten hieronder aan

Kaart 2, kaartblad 52 uit de Topografische Inventarisatie Atlas (*Vogelbescherming Nederland, 2007*)

Kaart 3, kaartblad 41 uit de Topografische Inventarisatie Atlas (Vogelbescherming Nederland, 2007)

Kaart 4, kaartblad 53 uit de Topografische Inventarisatie Atlas (Vogelbescherming Nederland, 2007)

3 RESULTATEN

3.1 MUIZEN

In totaal zijn er 30 muizen gevangen verdeeld over vijf soorten, te weten huisspitsmuis (*Crocidura russula*), bosspitsmuis (*Sorex araneus*), veldmuis (*Microtus arvalis*), rosse woelmuis (*Myodes glareolus*) en bosmuis (*Apodemus sylvaticus*). De huisspitsmuis (n = 13) en de veldmuis (n = 9) zijn de meest gevangen soorten. In tabel 1 zijn de resultaten per locatie weergegeven.

Soort/ Locatie	1	2	3	4a	4b	5	6	7a/b	Totaal
Huisspitsmuis					7	6			13
Bospitsmuis	2								2
Veldmuis	3	1	1	4					9
Rosse woelmuis						1			1
Bosmuis	4					1			5
Totaal	9	1	1	4	7	8	0	0	30

Tabel 1, vangresultaten

Opvallend zijn de verschillen tussen de locaties. In en langs het Wapserveen, Dwingelerstroom en de camping werd een redelijk aantal muizen gevangen maar in de overige gebieden werden maar enkele of zelfs helemaal geen muizen gevangen. Wapserveen leek met zijn rietkragen en natte ruigtes op voorhand al erg geschikt voor muizen en ook in de praktijk bleek dit zo te zijn. Het karakter van de Dwingelerstroom en Ruiner Aa lijken erg op elkaar: een rechtgetrokken beek met vrij steile oevers. Maar door de iets wat ruigere en bredere vegetatiestrook langs de Dwingelerstroom werden hier meer muizen gevangen dan bij de Ruiner Aa. Door de grote afstanden ten opzichte van de andere vanglocaties is bij de Ruiner Aa echter al na drie vangmomenten gestopt met vangen waardoor de aantallen hoger hadden kunnen liggen. Bij de Dwingelerstroom lag één raai (4a) niet direct langs het water maar in een ruigte. Ook de camping was erg succesvol. Hier zijn echter wel wat meer controles gelopen. De Blinkert en Vossenbergruilen lijken erg geschikt, ook evt. voor waterspitsmuis, maar hier werd geen enkele muis gevangen. Misschien dat de nog niet genoeg ontwikkelde vegetatie (Vossenbergruilen) en iets te natte vanglekken (Blinkert) er voor zorgen dat het op het oog geschikt gebied niet zo geschikt is.

Foto 3, een huisspitsmuis. Foto Hugo Hemelrijk

3.2 OVERIGE ZOOGDIERWAARNEMINGEN

Gedurende het weekend werden ook alle overige zoogdierwaarnemingen genoteerd. In tabel 2 is weergegeven welke zoogdieren waar zijn waargenomen. Opvallend was vooral de wezel die gevangen werd in een val op locatie 4a.

Soort	Aantal	Waar
Eekhoorn	1	Camping Lheebroek (locatie 5)
Gewone dwergvleermuis	1	De Blinkerd (locatie 6)
Haas	1	Ruiner Aa (locatie 2)
Konijn	5-10	Camping Lheebroek (locatie 5)
Ree (1 kalf)	3	Dwingelderveld (2 locaties)
Vos	1	Lheebroek
Wezel	1	Dwingerstroom (locatie 4a)

Tabel 2, overige waarnemingen

Foto 4, zwemmende jonge haas. Foto Jessica Marchal

4 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

Het onderzoeksgebied was zeer divers, van rietvegetaties in natuurgebieden tot zeer smalle ruigte vegetatie in agrarisch gebied langs gekanaliseerde beken. Het aantal muizen is niet erg hoog maar ook niet laag te noemen. De waterspitsmuis werd echter gedurende het weekend niet gevangen. Wapserveen was zoals op voorhand gedacht succesvol met vier verschillende soorten maar zoals hiervoor genoemd geen waterspitsmuis. Er zijn wel een aantal zeer geschikte delen aanwezig voor deze soort en aanbevolen wordt om hier toch nog eens nader onderzoek te gaan doen. Een wat ruigere en bredere vegetatiestrook lijkt erg belangrijk te zijn, wat te zien is in het aantal muizen tussen de Ruiner Aa en de Dwingelerstroom. De Blinkert en Vossenbergh vielen erg tegen, op 120 vallen geen enkele muis. Wellicht is het aan te raden om over enkele jaren hier weer eens onderzoek te gaan doen als de vegetatie zich beter ontwikkeld heeft.

Alle waarnemingen zijn ondertussen ingevoerd in Telmee.

Aanbevelingen voor een komend onderzoek zijn:

- Het evt. prebaiten van de vallen. Het zou het vangstpercentage kunnen verhogen.
- De verschillende vanglocaties minder ver van elkaar uitzetten. De afstand om bij de verschillende locaties te komen was soms te groot.

5 DANKWOORD

Tot slot een woord van dank aan de terreinbeheerders Staatsbosbeheer in de persoon van Wouter de Vlieger en Stichting Het Drentse Landschap in de persoon van Bertil Zoer. Ook een dankwoord voor de coördinator Zoogdieratlas Drenthe Simone Vos voor het organiseren van het weekend in samenwerking met Guido Lek. Guido Lek, Paul van Oostveen, Harold Steendam, Carola van den Tempel en Rolf van Leeningen worden bedankt voor het uitzetten van de vallen. Een leuke reportage voor RTV-Drenthe werd gemaakt door Lydia Tuijnman, waarvoor dank. En natuurlijk niet in de laatste plaats een woord van dank aan alle deelnemers van het kamp: Miranda Berghuis, Hugo Hemelrijk, Saskia Holleboom, Janien Kamps, Elisabeth Koops, Rolf van Leeningen, Guido Lek, Stephan Loosveld, Jessica Marchal, Marjan van Oosten, Paul van Oostveen, Harold Steendam, Carola van den Tempel, Lydia Tuijnman en Jeroen Willemsen.

Foto's 5, 6 en 7, een paar sfeerbeelden van het vangweekend. Foto's Hugo Hemelrijk.

BIJLAGE 1 - FOTO'S VANGLOCATIES

Van locatie 5 (de camping) is geen foto beschikbaar.

Wapserveen (Locatie 1). Tijdens het vangweekend was de vegetatie nog niet gemaaid

Ruiner Aa nabij Anholt (locatie 2).

Ruiner Aa nabij Kraloo (locatie 3). Tijdens het vangweekend was de vegetatie nog niet gemaaid

Dwingerstroom (locatie 4a).

Dwingerstroom (locatie 4b).

De Blinkert (locatie 6).

Landgoed Vossenberg (locatie 7a)

Landgoed Vossenberg, Linthorst
Homankanaal (locatie 7b).

Foto's: Rolf van Leeningen (locatie 1 t/m 6) en Jessica Marchal (locatie 7)